

LA DISPUTA DE LES ESPIGUES

(Luc. VI, 1, 5; Mc. II, 23, 28 ; Mt, XII, 1, 8)

Des de que la pintura moderna ha resolt el problema de la llum i s'ha fet paisatgística s'ha complagut a representar Jesús transitant amb els deixebles vora els camps de blat. Seria un error confondre la predicació de l'Evangeli amb un poema místico-bu^lic o amb una festa campestre, però tanmateix una gran part de l'Evangeli fou predicat al camp, sobretot a Galilea. No és doncs arbitrari presentar Jesús i els deixebles seguint un caminet entre un mar de blat. L'episodi d'aquest capítol el contenen els tres primers evangelistes i tots evoquen la figura de Jesús passant vora uns camps de blat ben alts i ben rossos. Iconogràficament és una escena paral·lela a la que ens presenta el Gènesi en dir que Jahvé Déu es passejava per l'hort del Paradís " a l'aire del dia." (Gen. II, 8). Però, essent Jesucrist Déu i Home no es tracta en aquest cas d'una figura retòrica i per això l'escena és molt més humana i emocionant que la del Gènesi.

Tot aquest capítol de l'Evangeli fa olor de blat i de pa. I tot el que en l'Evangeli, de prop o de lluny, fa olor de pa i de vi sembla un símbol eucarístic. En aquest capítol el símbol és molt amagat, tan amagat que el text no n'insimula res. I, com en les bodes de Canà, Jesús no subratlla pas el símbol amb les seves paraules. Al nostre entendre, en aquest evangeli Jesús intenta, entre altres coses, anunciar que quan institueixi el sagrament de l'Eucaristia, tothom participarà del pa convertit en el seu cos. D'aquest sacrifici en menjarem tots. La Llei Nova serà molt més generosa aquella Llei Vella, que del pa consagrat a Déu i depositat en el Tabernacle sobre una taula forrada d'or només

podien menjar-ne els sacerdots. Aquest és, encara que velat, el sentit profètic d'aquest evangeli, mentre el sentit anecdòtic fa referència a un dels molts debats suscitats pels fariseus sobre la casuística de l'observància del dissabte. Des del punt de vista eucarístic, aquest evangeli té doncs una actualitat immarcessible.

x . x
x

Som en un dissabte de primers de Juny i Jesús i els seus deixebles passen vora uns camps de blat en la regió de Cafarnaüm. Tot fent camí - no gaire camí, perquè en dissabte només era lícit fer un petit passeig - els deixebles "senten fam" i es posen a arrencar espigues i a menjar-se-les.

Contemplen l'escena alguns fariseus i, massa ràpids en els judicis desfavorables al pròxim, formulen irònicament, davant de Jesús, una denúncia sornaguera que resulta molt més ofensiva per al Mestre, qui, en opinió dels fariseus hauria de renyar-los.

Era lícit menjar els fruits dels camps, però sense fer paquet. Era però prohibit segar i batre en dissabte i, segons els rabins i els fariseus, arrencar espigues i desgranar-les era equivalent a segar i batre. Aquest rigorisme els fariseus l'havien portat a tal extrem que, si haguessin pogut, haurien modificat les lleis de la creació fent que en dissabte se sospengués àdhuc el créixer de l'herba. Era, en efecte, prohibit menjar-se un ou post en dissabte o una fruita caiguda de l'arbre.

El retrat maliciós dels fariseus preté el doble objecte de comprometre Jesús denunciant un suposat malfet dels deixebles. Es que l'observància del dissabte no és de rigor? O potser es proposa suprimir el dissabte?

Jesús posa la mateixa energia a defensar l'esperit de la llei que a defensar els seus deixebles. I respon amb un argument de dret avalat per un fet històric.

- No heu llegit - els diu - el que feu David quan ell i els que anaven amb ell tingueren fam? ; Com entrà a la casa de Déu, essent gran sacerdot Abiatar, i prenent els pans de la proposició, que no era lícit de menjar sino solament als sacerdots, en menjà i en donà als qui anaven amb ell?

Aquest episodi de la Bíblia recordat per Jesús era cèlebre. No es refereix pas al compliment del precepte sabàtic, però sí a un punt legal sobre una matèria delicadíssima. Perseguit pel rei Saul, David arribà amb la seva escolta a Nob, on hi havia el Tabernacle. Es dirigí immediatament al gran sacerdot Ahimelec i a Abiatar, el seu fill - que si no era encara gran sacerdot havia de succeir-lo en el pontificat, i que per ésser un partidari incondicional de David deixà un recofd vivíssim - i els demanà pa per a ell i els seus homes. No tenint en aquell moment res per donar-los, el pontifex retirà de l'altar els dotze pans de la proposició, que eren oferts setmanalment a Déu en nom de les dotze tribus d'Israel i, després d'assegurar-se que no s'havien contaminat amb dones, els en feu donació. I així David, l'elegit de Déu, i els seus companys gràcies als pans del sacrifici, que només era lícit de menjar-ne als sacerdots, es veieren lliures de la fam. (I Sam. XXI)

Cal fixar-se que Jesús remarca amb molta intenció que d'aquell pa, ofert en sacrifici, només podien menjar-ne els sacerdots. Però ja revindrem sobre aquest detall tan important.

No podia citar Jesús un exemple més il·lustre de trancament d'una llei positiva en cas de necessitat. Infringint-la no s'ofenia a Déu, ni cap manament essencial, ni es tractava tampoc de voler prescindir de la llei. Era just que dels pans oferts en nom del poble se'n nodris el que Déu havia designat com a rei d'aquest poble.

Tampoc avui l'Església catòlica no permet que els fidels manipulin el Santíssim Sagrament. Però hi ha l'exemple del noi Sant Tarsici, que morí màrtir en portar el viàtic als cristians presoners. Les persecucions religioses i les guerres del nostre temps ens han obligat a molts

a administrar-nos el viàtic en cas de perill de mort.

Podia també haver recordat Jesús que els jueus, en la guerra contra Autioc, hagueren de fer pensament de no deixar-se matar en massa els dissabtes i de lluitar com en qualsevol altre dia. Però el cas de David - un cas de fam - era un argument millor que lligava perfectament amb el cas d'aquests deixebles que menjaven grans de blat perquè tenien fam. I l'exemple de David, menjant un pa que només podien consumir els sacerdots, permetia una vaga al·lusió eucarística, que per poc que s'examini ara no pot ésser més transparent.

Però Jesús adueix encara un altre exemple:

-¿No heu llegit en la Llei- els diu - que els dissabtes els sacerdots trenquen el dissabte en el Temple i no són culpables?

Es evident que l'excés de treball obliga els sacerdots a un excés de treball en dia de festa. Jesús en treu la conseqüència:

-Doncs us dic: Algú major que el Temple hã ha aquí.

Jesús acaba de proclamar clarament la seva divinitat. Ho ha dit tan rotundament que ningú no s'atreveix a protestar. I tot seguit rebut contra els fariseus l'acusació que ells mateixos han formulat suara contra els deixebles:

-Si haguessiu comprès el que vol dir aquesta paraula del profeta Oseas: "Misericòrdia vull à no sacrifici," no haurieu pas condemnat aquests innocents.

Magnífica defensa!

Jesús clou la disputa amb un aclariment definitiu sobre l'esperit del precepte del descans setmanal. I tot formulant-lo insisteix enèrgicament en la seva divinitat:

-El dissabte ha estat fet per a l'home i no l'home per al dissabte. I el Fill de l'home és senyor àdhuc del dissabte.

Es realment sorprenent que aquesta disputa acabés tan bé. Discutit a Jerusalem, aquest tema hauria donat més joc. Jesús ha

sentit un criteri sobre el dissabte i ha proclamat la seva divinitat. Però no ha convençut ni un fariseu. Tot això ells no ho oblidaran pas i un altre dissabte seguiran espiant-lo per si s'atreveix a guarir algun malalt. No essent la misericòrdia la inspiradora dels fariseus ho serà la perfídia.

X X

X

En moltes de les nostres ciutats funciona una associació eucarística que porta el títol d'"Adoració Nocturna" i que organitza, cada any, quan els blats comencen a rossejar, la Festa de les Espigues, que sembla un eco d'aquest passatge de l'Evangelí. Aquell dia els adoradors no celebren la vetlla nocturna en llur església. El dissabte, cap al tard, es traslladen a un poble rural i a la matinada, després de la vetlla i la comunió, - durant la qual es dona a tothom el trofeu d'una espiga daurada que els adoradors guarden tot l'any - fan una processó i es beneeixen els camps de blat amb el Santíssim. Molta altra gent, que no està inscrita en l'Adoració Nocturna, acut de bon matí a la comunió i a la processó camperola. Preludi de la processó de Corpus que s'acosta, aquesta Festa de les Espigues no pot ésser més fina i més plena de sentit. Es una exultació mística, una acció de gràcies per la última no-va. Déu ens escolta en demanar-li el nostre pa de cada dia. Hi haurà pa aquest any, pa natural i pa sobrenatural! N'hi haurà perquè Déu vol.

El misteri de la germinació, la fecunditat de la terra i de les plantes, obeeixen a una llei divina. El Creador sosté l'àtom, el gra de blat, el firmament i els homes. Vol dir tot això aquesta processó rural, tan familiar i tan íntima.

La Festa de les Espigues i la processó amb el Santíssim vora els sembrats és una de les evocacions evangèliques més delicades de la nostra època. La pompa d'un ante sagramental no seria pas tan suggerida ni emotiva. El Santíssim sota tàlem, entre els camps de blat, en qualsevol paisatge, davant del mar o per camins de muntanya no poden recor-

dar-nos més poderosament la primera d'aquestes festes, la figura de Jesús caminant entre els blats i els deixebles desgranant espigues. Però més felissos que els deixebles són els adoradors d'ara. Els deixebles no sabien llavors el que es feien, ni Jesús qui era i no varen pas combregar aquell dia. Només sabien que tenien fam, fam de pa natural. No tenien pas idea que hi hauria un pa sobrenatural i que Jesús s'escondiria sota la blancor i la sabor del pa. Sabem més nosaltres que ells: sabem que només essent comparable, tan veritat i tan bo com el pa i el vi, es podia tenir el coratge d'inventar el sagrament del pa i del vi, que en consagrar-los canvien de substància i es converteixen, no simbòlicament sino de veritat en el cos de Jesucrist. Fet i fet, - però això els deixebles no ho sabien - el pa i el vi són les coses que més se li assemblen, perquè sempre hi haurà desig de pa i set de vi, com sempre hi haurà fam i set de Jesucrist.

Aparentment no es veia pas cap simbolisme en el fet que els deixebles desgranessin espigues i es mangessin els grans, però Jesús sí que li veia. Hi havia en el món una angoixa que només Ell podia diagnosticar com a fam eucarística. S'assemblava a la fam de pa i a la set de vi - com la fam d'aquests deixebles arrancant espigues - però d'un pa i d'un vi sobrenaturals, capaços de divinitzar l'home unint-lo a Déu. Els que la patien no sabien quin nom tenia aquesta fam. David, prenent els pans de la proposició dels quals només en menjaven els sacerdots, és el símbol representatiu de tots aquests afamats. Jesús ens fa notar, recalcant sobre aquest detall que dels pans oferts en sacrifici només en menjaven els sacerdots. Com volent dir que del pa eucarístic en menjaria tothom. Sant Mateu i Sant Marc, en parlar dels pans de la proposició, diuen que no "era" lícit de menjar-ne només als sacerdots, que és com si diguessin que aquest privilegi de nodrir-se només ells amb el pa de l'altar havia ja caducat i que Jesús havia universalitzat la participació del pa eucarístic.

./.

No era, però, arribada l'hora de parlar de l'Eucaristia. Ningú no l'hauria entès i els deixebles s'haurien esverat. Aquella disputa sobre l'observància del dissabte ja era prou dura. Però era impossible que, en dir Jesús que del pa de la proposició només en menjaven els sacerdots, no pensés - Ell que sempre elevava la conversa a un pla superior - que del pa eucarístic n'hi hauria per tothom. Cal tenir sempre present que la vida de Jesús és dominada per dues obsessions - i no creiem que la paraula sigui massa dura - ; la de la seva passió i mort i la de l'Eucaristia.

Aparentment aquest passatge de l'Evangelí és una disputa com tant d'altres sobre l'observància del dissabte, però la intenció secreta de Jesús era anunciar veladament que si del pa de la proposició, que només era un sacrifici simbòlic - com si diguessim un sacramental - només era lícit de menjar-ne als sacerdots, del pa eucarístic, en el qual hi estaria continguda tota la seva substància, divinitat i humanitat, en menjaríem tots. En el banquet de la Llei Nova, una santa democràcia ens igualaria a tots, unint-nos en Jesús!

I com insistint en la seva al·lusió sobre la universalització del pa eucarístic, Jesús diu que Ell és senyor "àdhuc del dissabte". Era i és amo i senyor de tot, de perdonar els pecats, encara que els jueus se n'escandalitzessin; era amo de la festa del dissabte que, dedicada a recordar la creació del món, els seus apòstols la traslladarien al diumenge, diada de la seva Resurrecció de Jesús. Si era amo i senyor del dissabte, que semblava intocable, era senyor de coses molt més difícils, com la fundació de l'Eucaristia i que d'aquest pa sobrenatural en participés tothom.

Aquest passatge de l'Evangelí és una prova del rigor històric dels evangelistes. El sentit eucarístic d'aquest episodi era llavors secret. I res no hi varen afegir els evangelistes.

Si els assistents a la festa de les Espigues pensen en el doble fons d'aquest evangeli llur joia serà més profunda. Cal veure no sola-

ment els deixebles trencant espigues sino també Jesús insinuant que del pa eucarístic n'hi hauria per a tothom. Abans que Jesús parlés obertament del seu gran invent ja l'universalitzava. Aquella primera Festa de les Espigues acabava amb una benedicció del Santíssim sobre innombrables generacions de blats.